

DOCUMENTA HISTORICA 37.
A JATE Történész Diákkör kiadványa

**ESZTERGOM 1595-ÖS VISSZAVÉTELE
A NAPI JELENTÉSEK TÜKRÉBEN**

Sajtó alá rendezte::
BAGI ZOLTÁN PÉTER

Szeged
1998

DOCUMENTA HISTORICA 37.
A JATE Történeasz Diákkör kiadványa

**ESZTERGOM 1595-ÖS VISSZAVÉTELE
A NAPI JELENTÉSEK TÜKRÉBEN**

Sajtó alá rendezte:
BAGI ZOLTÁN PÉTER

Szeged
1998

A dokumentum lelőhelye:
*Magyar Történelmi Okmánytár a brüsszeli Országos levéltárból
és a Burgundi Könyvtárból III., 1553—1608.*
Szerkesztette: HATVANI MIHÁLY, Pest, 1859. 298. Irat. 80—83.

Fordította:
SZÁSZ GÉZA

Szakmai lektor:
TÓTH LÁSZLÓ SÁNDOR

Sorozatszerkesztő:
PÁNDI LAJOS

Készült a JATE HÖK támogatásával.
©JATE Történész Diákkör, 1998
Bagi Zoltán Péter és Szász Géza, 1998
HU—ISSN 1216—0954

BEVEZETÉS

A 15 éves vagy "hosszú" háború harmadik évében (1595) a császári hadvezetés kihasználva azt, hogy az Oszmán Birodalom fő erőivel vazallusai, Erdély és Havasalföld ellen támadt, mind a három magyarországi hadszíntéren sikereket ért el. A Dráva–Száva mentén horvát, magyar és stájer csapatok augusztusban Babócsát, szeptemberben Petrinját és Hrastovicát foglalták el, novemberben pedig Bihačot rohanták meg és égették fel. Miksa főherceg¹ felső-magyarországi seregei októberben Törökszentmiklóst, Szarvast és Békést hódították meg, de Szolnok ostromára már nem vállalkoztak a novemberi esőzések és a pénzhiány miatt. A legnagyobb fegyvertényt azonban az alsó-magyarországi vagy más néven császári fősereg hajtotta végre a főhadszíntéren. Az Udvari Haditanács számára Esztergom elfoglalása nagy jelentőséggel bírt, hiszen ezáltal megnyílhatott a Buda felé vezető vízi- és szárazföldi út. Az első, 1594. évi kísérlet (május 4.—június 29.) nem járt sikerrel, sőt Győr is török kézre került szeptember 29-én. Az 1594-es év kudarcainak fontos kihatása volt a következő évre. A császári udvarban világossá vált, hogy Mátyás főherceg helyett "...egy hadakozásban nagyon jártas és gyakorlott vezérré van szükség...",² aki sikerrel ostromolhatja Esztergomot. II. Rudolf császár³ választása az Ernő főherceg⁴ németalföldi spanyol helytartó seregében szolgáló Karl Mansfeld⁵ grófra esett, akivel együtt 4500 val-

¹ Miksa főherceg (1558. október 12.—1618. november 2.), II. Rudolf császár-király harmadik öccse; a Német Lovagrend nagymestere. *Habsburg Lexikon*. Szerkesztette: BRIGITTE HAMANN. Új Géniusz Kiadó 1990, 347—349. (továbbiakban: HL)

² ISTVÁNFY MIKLÓS: *A magyarok történetéből*. Fordította: JUHÁSZ LÁSZLÓ, a jegyzeteket és a bevezetőt írta, a szövegeket válogatta SZÉKELY GYÖRGY. Helikon Kiadó, Budapest 1962, 373—374. (továbbiakban: Istvánffy)

³ II. Rudolf császár: 1552. július 18.—1612. január 20. HL, 374—376.

⁴ Ernő főherceg (1553. június 15.—1595. február 20.), II. Rudolf császár-király öccse, németalföldi helytartó. HL, 73—75.

⁵ Gróf Karl Mansfeld (1543—1595. augusztus 14.) harcolt Németalföldön és Franciaországban a katolikus oldalon. 1582-ben ezredes; 1586-ban II. Fülöp spanyol király kinevezte Németalföld tábornokává és admirálisává. 1595. március 4-én a regensburgi birodalmi gyűlés

lon gyalogos és vértés érkezett Magyarországra. Győr elestének híre a pápai udvart is aktivizálta. VIII. Kelemen pápa⁶ engedve Don Giovanni Francesco Aldobrandini⁷ befolyásának a keresztes hadjáratokat idéző expedíciós hadsereget szereltetett fel, amely 1595. augusztus 22-én érkezett meg az ostromlók táborába.

A Karl Mansfeld vezette alsó-magyarországi császári sereg 1595. július 1-én érkezett Esztergom alá. Harc nélkül megszállták a Vízivárossal szemben elterülő Rácvárost, valamint a várral átellenben magasodó Szent Tamás-hegyet és azonnal hozzáfogtak mindkettő módszeres ágyúzásához. Az ostromlók több török támadást is visszavertek. Ezek közül a legjelentősebb az augusztus 4-i csata volt, amikor a Szinánpasazade Mehmed⁸ szerdár vezette felmentő sereget a keresztyén had legyőzte. Augusztus 13-án – többszöri eredménytelen kísérlet után – a Pálffy Miklós⁹ és Karl Burgau őrgróf¹⁰ által vezetett rohamoszlopok elfoglalták a Vízivárost. Mansfeld a következő napon vérhasban meghalt Komáromban, ezért az augusztus 18-án a táborba érkezett

birodalmi hercegi címet adományozott számára. *L. Neue Deutsche Biographie. Auf Veranlassung Seiner Majestät des Königs von Bayern. Herausgegeben durch die Historische Commission bei der Königl. Akademie der Wissenschaften.* Dunckler und Humbolt. Berlin 1990, 16. Band, 79–80.

⁶ A firenzei Aldobrandini családból származó Ippolito Aldobrandini 1592 és 1605 között viselte a pápai tiarát, VIII. Kelemen néven. DR. SZÁNTÓ KONRÁD: *A katolikus egyház története.* II. kötet. Ecclesia Kiadó, Budapest 1985, 141–142.

⁷ Gianfrancesco Aldobrandini (1545–1601. szeptember 16.) VIII. Kelemen pápa unokaöccse. 1595-t kivételével 1597-ben és 1601-ben vezetett hadat Magyarországra. BANFI, FLORIO: *Gianfrancesco Aldobrandini magyarországi hadivállalatai.* HK XL. évfolyam, 1939, 3–15. (továbbiakban: Banfi)

⁸ Szinán nagyvezér fia, Mehmed kétszer volt budai beglerbég (1592. január–1593. január 28.; 1594. május–1595. május), 1595-ben pedig magyarországi szerdár. GÉVAY ANTAL: *A budai pasák.* Bécs 1841, 16.

⁹ Gróf Pálffy Miklós (1552–1600. április 23.) 1589. június 1-től alsó-magyarországi főkapitány, valamint Pozsony (1580), Komárom (1584) és Érsekújvár (1589) kapitánya, JEDLICKA PÁL: *Eredeti részletek a gróf Pálffy-család okmánytárához 1401–1653, s gróf Pálffyak életrajzi vázlatai.* Budapest 1910, 489–492.

¹⁰ Karl Burgau őrgróf (1560. november 22.–1618. október 31.) Ernő főherceg halála után (1595. február 20.) II. Fülöp Németalföld helytartójává nevezte ki. Vö. *Allgemeine Deutsche Biographie. Auf Veranlassung Seiner Majestät des Königs von Bayern. Herausgegeben durch die Historische Commission bei der Königl. Akademie der Wissenschaften.* Dunckler und Humbolt. Leipzig 1876, 3. Band., 591. (továbbiakban: ADB)

Mátyás főherceg¹¹ vette át az ostrom irányítását. Szeptember 2-án, 62 napi ostrom után a törökök szabad elvonulás fejében átadták a várat.

Esztergom bevétele után a keresztény főereg utolsó jelentős hadművelete Visegrád elfoglalása volt szeptember 21-én. Ugyanis a török csapatok és gályák állandó portyázásai és tüntető felvonulásai szinte Esztergomhoz szögeztek a császári haderőt. Az egyre rosszabbodó időjárás és az utánpótlási nehézségek miatt végül is arra kényszerültek, hogy a biztonságosabb Komárom környékére vonuljanak vissza.

Ezzel ért véget a keresztény főereg 1595-ös hadművelete a Duna mentén. Bár az Udvari Haditanács által előirányzott feladatok maradéktalanul teljesültek, azonban Mátyás főherceg bizonytalankodása és tétlensége csírájában elfojtotta Buda megostromlásának lehetőségét.

Az alábbiakban közölt forrás Esztergom ostromának utolsó napjait, az erősség átadásának körülményeit, valamint az alsó-magyarországi császári sereg további harcait mutatja be Visegrád megtámadásáig a bécsi kancelláriába beérkezett és kivonatolt napi jelentések alapján.

Az irat több szempontból is elgondolkodtató. Két jelentés dátumának (augusztus 29-i és szeptember 3-i) hitelességét megkérdőjelezi az, hogy más egykorú források, illetve a szakirodalom nem támasztja alá, kivéve Horváth (Hatvani) Mihály történelmi műve, aki a forrást tartalmazó forrásgyűjteményt szerkesztette.¹² Mindkét esetben egy korábban történt eseményt tesz más

¹¹ Mátyás főherceg (1557. február 24.—1619. március 20.), II. Rudolf császár-király második öccse. 1608-ban II. Rudolf császár átengedte neki a magyar koronát, Alsó- és Felső-Ausztriát, valamint Morvaországot. 1612. júniusában császárrá választották. *HL*, 335—339.

¹² Vö. HORVÁTH MIHÁLY: *Magyarország története* III. Bp. 1870, 341. (továbbiakban: Horváth)

időpontra: a vár elleni augusztus 25-i támadást,¹³ valamint az Esztergom felmentésére készülő török sereggel vívott augusztus 27-i ütközetet.¹⁴

Az irat alapján érdemes átgondolni Esztergom átadásának okát illetve okait. A témával foglalkozó szakirodalom szerint a készletek kimerülése vezetett a vár kapitulációjához.¹⁵ A török és a keresztény források eltérően nyilatkoznak a várban maradt ivóvíz, élelmiszer és lőpor mennyiségéről. Ibrahim Pecsevi érzékletesen írja le az ostrom utolsó napjainak nélkülözéseit: "...Egy csapatban lévő egy-, két-, háromszáz embernek egy-két lóra felrakható vizet adtak. Azt is a pasa¹⁶ maga osztotta ki, más senki nem oszthatta... Így állván a dolog, már három napra való vizünk sem maradt. Kenyérnek pedig csak a néhai Kara Ali bég¹⁷ élelmi készletéből volt egy egy kis liszt csupán a pasa számára s a várparancsnok is takarékos ember lévén, összeszedett maga számára egy kevés lisztet, a többi népnek élelme csakis búza volt..."¹⁸ Pecsevi tudósításával ellentétben a XVI. századi német krónikás, Ortelius illetve az alább fordításban közölt francia forrás szerint "...30 tüzérségi löveg, nagy mennyiségű lőpor, kén, sok bor, búza és árpa volt. A ciszterna tele volt vízzel, ily módon hosszabb ideig is kitarthattak volna, ha akarnak. Sok élelmet, municiót és mindenféle holmit találtak a vár föld alatti

¹³ Vö. ORTELIUS, HIERONIMUS: *Continuatio des Ungarischen und Siebenburgischen Kriegeswesen*. Nürnberg 1603, 281. (továbbiakban: Ortelius); *Bethlenfalvi Gróf Thurzó György levelei nejéhez czóbor-szent-mihályi Czóbor Erzsébethez I.*, 1590–1600. Közrebocsátotta: ID. ZICHY EDMUND. Bp. 1876, CLXVI. 154. (továbbiakban: Thurzó-levelek); GÖMÖRY GUSZTÁV: *Esztergom vár bevétele 1595-ben*. HK IV. évfolyam, 1891, 664–665. (továbbiakban: Gömör); CSORBA CSABA: *Esztergom hadi krónikája*. Bp. 1978, 154. (továbbiakban: Csorba); BÁNLAKY JÓZSEF: *A magyar nemzet hadtörténete*, XIV. kötet. Bp. 1940. 166. (továbbiakban: Bánlaky); BANFI, 26–27.; KÁPOLNAI ISTVÁN: *Esztergom hadtörténelme*, Ludovika Akadémia Közölnye 1883, X. évfolyam 1003. (továbbiakban: Kápolnai).

¹⁴ L. ORTELIUS, 282.; *Thurzó-levelek*, CLXVII. 155.; GÖMÖRY, 665–667.; CSORBA, 154.; BÁNLAKY, 166–167.; ISTVÁNYFI, 390–391.; KÁPOLNAY, 1003–1004.

¹⁵ Vö. KÁPOLNAI, 1007.; GÖMÖRY, 669.; BÁNLAKY, 170.

¹⁶ Lala Mehmed

¹⁷ A vár parancsnokaként augusztus 17-én kapott halálos sebet. Vö. CSORBA, 153.

¹⁸ PECSEVI, 120. *Pecsevi Ibrahim tarikhjából*. In: *Török történetrök*. MTA Történelmi Bizottságának megbízásából. Fordította és jegyzetekkel kísérte KARÁCSON IMRE. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta SZEKFŰ GYULA. III. kötet. Bp. 1916, 118–120. (továbbiakban: Pecsevi).

helységekben [a keresztények]...”¹⁹ Véleményem szerint Esztergom feladásához pszichés indokok vezettek: egyrészt a már 62 napja tartó ostrom, a szakadatlan ágyúzás, a várban összezsúfoltodott sebesültek, asszonyok és gyerekek állandó jajveszékélése²⁰ felőrölte az őrség erejét. Másrészt a Vörösvárnál gyülekező török csapatok veresége után a védők számára nyilvánvalóvá vált, hogy nem számíthatnak semmiféle külső segítségre, helyzetük reménytelen.²¹ Mindezekhez hozzájárult az, hogy az esztergomi vár vizelátását a már keresztény kézben lévő vízivárosi Veprech- vagy másnéven Vizitorony biztosította.²² A várban lévő ciszterna az augusztus végi esőzéstől ideiglenesen megtelt ugyan esővízzel,²³ azonban ez önmagában nem fedezhette a védők ivóvízszükségeit hosszútávon. E három tényező miatt kitört pánikhangulat kényszerítette Lala Mehmed pasát az erősség átadására.²⁴

A francia nyelvű forrás megtalálható: Magyar Történeti Okmánytár a brüsszeli Országos levéltárból és a Burgundi Könyvtárból III., 1553–1608. Szerkesztette: Hatvani Mihály, Pest 1859, 298. irat, 80–83. Bár az irat már kiadott, újrafeldolgozását azért tartottam fontosnak, mert Hatvani (Horváth) Mihályon kívül egyetlenegy a témával foglalkozó szerző sem vette figyelembe művében.

Valós jelentés azokról a hadisikerekről, melyeket Ő császári felsége Magyarországon elért a szépeplékű Mansfeld Károly gróf, birodalmi herceg halála után. Összeállították az Őcsászári felségének (Ma⁶) Esztergom ostroma közben vagy más helyekről küldött napi jelentések alapján. Készült Brüsszelben, Rutger Velpius által 1595-ben.

Augusztus 29-én Mátyás Ausztria főhercege, miután ágyútűz alá vette Esztergom várát, általános támadást rendelt el mindazon nemzetek számára, amelyek két oldalról ostromolták a mondott várat; az egyik oldalon a val-

¹⁹ Lásd az iratban; vö. ORTELIUS: “...A várban búzát és árpát illetve mást találtak. Nem volt kevés fegyver és egy ciszterna tele tiszta vízzel...”, 283.

²⁰ PECSEVI, 120.

²¹ Vö. *Thurzó-jevelek*, CLXVII. 155.; ISTVÁNFY, 392.; PECSEVI, 122.

²² CSORBA, 83.

²³ Vö. BÁNLAKY, 170.; ORTELIUS, 283.; PECSEVI, 122.

²⁴ Vö. PECSEVI, 120.

lonok, németek és csehek, a másik oldalon az olaszok és a magyarok. Akik aztán megrohmozták az erődöt; az elsőként rohamozókat keményen visszaverték, mivel a törökök 200–300 font súlyú köveket dobtak rájuk. Így az élen haladók közül 234-en megsebesültek, ebből 40-en a helyszínen meg is haltak, s így kénytelenek voltak visszavonulni, hogy biztonságosabb helyre kerüljenek. Annyi kő hullott le az erődítményből, hogy az ostromlók, előrehaladás közben visszacsúsztak. Hárman-négyen jutottak fel a várba, de mivel követőik nem voltak, kénytelenek voltak a mélybe vetni magukat a törökök ellenállása és ködobálása miatt. A pápai nuncius, aki az ostromot szemlélte, megsebesült. Amikor a németek másodszer támadtak, a várvédők visszavonaltak állásaikba, és 300 katonát veszítettek. A törökök (amint azt egy hadifogolytól hallották) fegyverszünetet szerettek volna kérni, de a vezérük, a pasa nem engedélyezte.

Augusztus 30-án még erősebben támadták a vár védelmi pontjait, és ennek következtében a Pálffy (Pálffi) úr által ostromlott falszakasz annyira megrongálódott, hogy a mieink, akik tüzet nyitottak ezen a szakaszon, ki-mondhatatlanul zavarták az ellenfelet.

Szeptember 1-én²⁵ az említett vár szörnyű bombázása után a törökök tárgyalni kívántak, amibe Öfelsége belegyezett; szabad elvonulást kértek személyes holmijaikkal, bútoraikkal, csomagjaikkal, lőszerikkel, fegyvereikkel és kibontott zászlóikkal. Ebbe Öfelsége (son Alteze)²⁶ nem egyezett bele, és csupán azt engedélyezte, hogy a kardjukat, a nőket és gyermekeket, valamint annyi holmit vigyenek magukkal, amennyit a hátukon elbírnak. Ebben meg-egyezvén 30 hajót bocsátott a rendelkezésükre, a hadifoglyokat mindkét oldalon szabadon bocsátották, a törökök egy béget és egy agát adtak túsul, majd eltávozott az a mintegy 1700 katona,²⁷ akiknek a többsége nőtlen és hitehagyott keresztény volt, és a várba bevonult Burgau (de Bourgau) márki ezrede.²⁸

²⁵ Vö. Thurzó György szeptember 2-i levele. *Thurzó-levelek*, CLXVII. 155.; ISTVÁNFY, 392.

²⁶ Mátyás főherceg

²⁷ Gömör és Csorba szerint 2245 fő (katonák, nők, gyermekek) vonult ki a várból. GÖMÖRY, 669–670.; CSORBA, 155.

²⁸ Báró Wilhelm Terzka lett ideiglenesen a vár parancsnoka. Vö. ISTVÁNFY, 381.

Öfelsége, miután megérkezett a várba, misét celebráltak egy szép márványkápornában, mely épségben maradt; a mise után három dízsosztózet lőttek. A várat erősen romos állapotban találták, és nagyon sok volt a szemét, közte lovak és más állatok félig megevett tetemei. Ami a munciót illeti, 30 tüzérségi löveg, nagy mennyiségű lőpor, kén, sok bor, búza és árpa volt. A ciszterna tele volt vízzel, ily módon hosszabb ideig is kitarhattak volna, ha akarnak. Sok élelmet, munciót és mindenféle holmit találtak a vár föld alatti helységeiben, amelyeknek pontos felsorolását meg fogják küldeni Ócsászári felségének. A török távozásának napján robbanás történt, amely következtében 20 személy megsebesült. Nem tudni, hogy a törökök műve volt-e, vagy esetleg a mi katonáink gondatlansága okozta.

A helyőrség katonái, akik biztonságban érezték magukat, találkoztak a szabadhajdúkkal (freibeuter), akik megölték és kifosztották a törökök többségét.

Augusztus végén Pálffy úr katonái öt török foglyot hoztak a táborba a budai helyőrségből, akiket kihallgattak, és akik azt vallották, hogy a törökök Buda alatt gyülekeznek, ²⁹ karamáni pasát (Caramanni Bassa) ³⁰ és 8000 emberét, valamint a boszniai pasát (Bassa de Bosnia) ³¹ és 6000 emberét várva minden órában, hogy megostromolják a táborot. [...]

A törökök gályái Sziget (Siget) ³² alatt vannak, és közelségük azért is kínos, mert anélkül, hogy a várat elfoglaljuk, ³³ sem felgyújtani, sem elfoglalni nem tudják ezeket.

Szeptember 3-án olaszok, németek, vallonok és magyarok, mintegy 8 ezren rajtaütöttek a török táborán, és 60 foglyot, köztük a koppányi béget (Beeg de Capeon) hozták táborunkba.

Előőrseinktől tudjuk, hogy a törökök táborát bontották és Buda felé vonulnak, ahol várni fogják a mi táborunk érkezését, amely jelenleg Visegrád

²⁹ Vö. augusztus 26-i jelentés az ostromlók táborból. Hof-, Haus- und Staatsarchiv, Wien. Hungarica Fasc. 128. Allgemeine Akten 1595. Folio: 197b–201b.

³⁰ Pírî paşa 1595-ben a karamáni beglerbég rangjával Szilisztra védője volt. SÜREYYA, MEHMED: *Sicill-i osmani osmanli ünliileri*. (Akbayar, Neri-Kahraman, Seyit Ali), Istanbul 1996, IV. 1335. (továbbiakban: Sicill-i osmani). Papp Sándornak mondok köszönetet a fenti adatokért.

³¹ Ismail paşa 1595-ben Bosna beglerbégje volt. *Sicill-i osmani*, III. 828.

³² A Vízivárossal szemben fekvő sziget a Dunán.

³³ Buda

(Blindeborgh) felé veszi útját, mivel a törökök útjuk során felgyújtották Vörös várt (Vereswar)³⁴ és Zsámbékot (Schambock), és minden környékbeli várral és várossal ezt szándékoznak tenni. Buda városában elkezdik lemészárolni az idősebb keresztényeket, a fiatalokat pedig elhurcolják.

A legutolsó összecsapásban két bég és sok más személy maradt a helyszínen, akiknek a nevét nem ismerjük.

A szeptember 4-i levélből Ócsászári felsége értesült arról, hogy Pálffy úr, Don Giovanni de Medici (Don Juan de Medices)³⁵ és Schwarzenberg (Schwartsembergh)³⁶ urak elindultak Buda felé, azon értesülés nyomán, hogy a törökök ott gyülekeznek; és amint egy közeli helyre érven ezt igaznak találták, elhatározták, hogy rajtaütnek az ellenségen. Előrsnek Pálffy és Medici urakat küldték 7000 lovassal, hogy kezdjék meg a csatát, őket követte Schwarzenberg úr és mások 3000 fővel, akik bátran megrohanták az ellenséget, és tönkrevérték.³⁷

Ez után az összecsapás után 600 török hagyta el a csapatát és adta meg magát a fentnevezett uraknak, és megesküdték, hogy hűségesen szolgálják Ócsászári felségét a török elleni harcban. A többiek visszavonultak, nagy rendetlenségben, Buda felé, és rémülten tértek vissza a városba. Ezután a fent említett urak Buda felé indultak, azzal a szándékkal, hogy megostromolják; és kérték Őfelségét, hogy küldjön oda tüzérséget, lőszert és más szükséges dolgokat vízi úton; és ezt várják türelmetlenül.[...]

³⁴ Vö. *Thurzó-levelek*, CLXVIII. 156.

³⁵ Don Giovanni Medici tábornok - Ferrante toscanai nagyherceg testvére - 1594-ben érkezett Magyarországra 2 300 pápai zsoldossal, akik közül az év végén csak 500-an tértek haza. 1595-ben Medicit az alsó-magyarországi császári tüzérség parancsnokává nevezték ki. Vö. BANFI, 5—20. JAN PAUL NIEDERKORN: *Die europäischen Mächte und der "Lange Türkenkrieg" Kaiser Rudolf II. (1593—1606)*. Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften. Archiv für österreichische Geschichte. Band 135. Wien 1993, 398.

³⁶ Adolf Schwarzenberg (1547—1600. július 26.) 1595-ben vonult Magyarországra az általa toborzott vallon lovassággal. Győr sikeres visszavétele idején a császári csapatok parancsnoka (1598. március 27.). A pápai vár vallon zsoldosainak lázadása idején kapott halálos lövést. L. ADB 33. Band. 1891, 261—262.

³⁷ Vö. ORTELIIUS, 283.; *Thurzó-levelek*, CLXVIII. 156.

A tördelést a JATEPRINT,
a Bölcsészettudományi Kar Kiadványszerkesztősége végezte
WordPerfect 6.0 kiadványszerkesztő programmal.

Készítette a JATEPress
6722 Szeged, Petőfi Sándor sugárút 30–34.
Felelős kiadó: Dr. Pándi Lajos egyetemi docens
Felelős vezető: Szőnyi Etelka kiadói főszerkesztő
Méret: A/5, példányszám: 300, munkaszám: 104/1998.

A Documenta Historica eddig megjelent számai:

1992

1. AZ 1887-ES FÖLDKÖZI-TENGERI EGYEZMÉNYEK. Fordította és sajtó alá rendezte: Nyemcsok Attila.
2. A TILSITI BÉKE (1807. JÚLIUS 7.). Fordította és sajtó alá rend.: Szász Erzsébet.
3. TALLEYRAND, CHARLES-MAURICE: ÉRTEKEZÉSANNAK ELŐNYEIRŐL, HOGY A JELEN KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT ÚJ GYARMATOKAT SZEREZ-ZÜNK. Fordította és sajtó alá rendezte: Szász Géza.
4. A SCHÖNBRUNNI BÉKE (1809. OKT. 14.). Sajtó alá rend.: Szász Erzsébet.
5. EDVARD BENEŠ: ZÚZZÁTOK SZÉT AUSZTRIA—MAGYARORSZÁGOT (A CSEH-SZLOVÁKOK ÁLDOZATÁNAK TÖRTÉNELMI BEMUTATÁSA). A szöveget kiadásra előkészítette: Gulyás László. (elfogyott)
6. KORAI ANGOLSZÁSZ TÖRVÉNYEK I. A KENTI TÖRVÉNYEK. Fordította és sajtó alá rendezte: Szántó Richárd.
7. AZ 1939—40-ES FINN—SZOVIET HÁBORÚ DOKUMENTUMAI. Fordította és sajtó alá rendezte: Engi Imre.
8. DOKUMENTUMOK AZ OROSZ—SZOVIET TÖREKVÉSEKRŐL A BOSZPORUSZ ÉS A DARDANELLÁK MEGSZERZÉSÉRE (KONSTANTINÁPOLY-EGYEZMÉNY, 1915; NÉMET—OROSZ TÁRGYALÁSOK, 1940). Fordította és sajtó alá rendezte: Boros Tamás.

1993

9. A BIRODALOM ÉS ÉSZTORSZÁG. A SZOVIET—ÉSZT SZERZŐDÉSEK MEGSZÜLETÉSÉNEK DOKUMENTUMAI (1939 SZEPTEMBER). Fordította és sajtó alá rendezte: Vandlík Krisztina.
10. EDWARD BALLIOL SKÓCIAI HADIÁRATA. RÉSZLETEK A LANERCOSTI KRÓNIKÁBÓL ÉS A BRIDLINGTONI KANONOK GESTÁJÁBÓL. Fordította és sajtó alá rendezte: Kiss Andrea.
11. AZ 1943 DECEMBERI BENEŠ—SZTÁLIN—MOLOTOV MEGBESZÉLÉSEK DOKUMENTUMAI. Fordította és sajtó alá rendezte: Gulyás László.
12. BÉKESZERZŐDÉS NAGY-BRITANNIA ÉS AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK KÖZÖTT (1783. SZEPTEMBER 3.). Fordította és sajtó alá rendezte: Kőkény Andrea.
13. ÚJ BÉCSI TUDÓSÍTÁSOK A KIVÁLÓ SCHWARZENBERG GRÓFNAK A TATAI, VESZPRÉMI ÉS PALOTAI ERŐDÖK ÉS MÁS HELYEK ELFOGLALÁSÁRÓL. A SZIGETI ERŐD ÖSSZEOMLÁSÁRÓL ÉS A TÖRÖKORSZÁGBAN NAPRÓL-NAPRA ERŐSÖDŐ HANYATLÁSRÓL (1599). Fordította és sajtó alá rendezte: Lévai Judit.
14. 1789 FRANCIAORSZÁGA A PANASZOK TÜKRÉBEN. Fordította és sajtó alá rendezte: Gyuricza Róbert.

1994

15. AZ 1594-ES BIRODALMI GYŰLÉS HATÁROZATAI A MAGYAR HÁBORÚT ILLETŐEN. Fordította és sajtó alá rendezte: Wölflinger Ildikó.
16. VOLGAI NÉMET DOKUMENTUMOK (1918—1941). Fordította és sajtó alá rendezte: Opauszki István.
17. AZ 1916. ÉVI ARAB FELKELES KIÁLTVÁNYA. Fordította és sajtó alá rendezte: Ferwagner P. Ákos, Lőkös István.
18. A BAYEUX-I FALISZÓNYEG. Sajtó alá rend., előszót írta: Varga Vanda Éva.

1995

19. A CONSTANTINUS-I ADOMÁNYLEVÉL (DONATIO CONSTANTINI — VIII. SZ.) Fordította, sajtó alá rendezte, az előszót és a jegyzeteket írta: Piti Ferenc.
20. A HÉT SZIGET KÖZTARSASÁG ÉS KAPODISZTRIASZ. Fordította és sajtó alá rendezte: Szász Erzsébet.
21. A LENGYEL EMIGRÁNS KORMÁNY ÉS A SZOVJETUNIÓ KAPCSOLATFELVÉTELÉNEK DOKUMENTUMAI. 1941. Fordította és sajtó alá rendezte: Csősz László.
22. NÉMETORSZÁG KÉT MEGOSZTÁSI TERVE (MORGENTHAU-TERV, FRANKFURTI DOKUMENTUMOK). Fordította és sajtó alá rend.: Mayer János.
23. EDVÁRD BENEŠ: ZÚZZÁTOK SZÉT AUSZTRIA—MAGYARORSZÁGOT. (A CSEH-SZLOVÁKOK ÁLDOZATÁNAK TÖRTÉNELMI BEMUTATÁSA). A szöveget kiadásra előkészítette: Gulyás László (az 5. sz. utánnomása).
24. AZ 1849-ES MAGYAR—VELENCEI SZERZŐDÉS. Fordította és sajtó alá rendezte: Krámlí Mihály.
25. AZ ANITTA-FELIRAT (I. E. 1600 KÖRÜL). Fordította és sajtó alá rendezte: Bolega Erika.

1996

26. A JERUZSÁLEMI SZENT JÁNOS LOVAGREND REGULÁJA. Fordította és sajtó alá rendezte: Homonnai Sarolta—Hunyadi Zsolt.
27. AZ AMERIKAI AI.KOTMÁNYOZÁSI VITA: A FÖDERALISTÁK ÍRÁSAIBÓL (1787—1788). Fordította és sajtó alá rendezte: Berkes Tímea.
28. FORRÁSOK A NÉMETEK SZOVJETUNIÓBA TÖRTÉNŐ KITELEPÍTÉSÉRŐL KÖZÉP-KELET-EURÓPÁBÓL (1945—1953). Fordította és sajtó alá rendezte: Köteles Péter.
29. TURGOT: LEVELEK A TOLERANCIÁRÓL. Fordította és sajtó alá rendezte: Balázs Péter.

1997

30. EURÓPAI NEMZETI KISEBBSÉGEK KONGRESSZUSAINAK HATÁROZATAI (1925—1937). Fordította és sajtó alá rendezte: Eiler Ferenc.
31. VIKINGEK AZ ANGOLSZÁSZ KRÓNIKÁBAN. Sajtó alá rendezte és a bevezetést írta: Rimaszombati Károly.
32. GILDAS: BRITANNIA ROMLÁSÁRÓL. Sajtó alá rendezte és a bevezetést írta: Novák Veronika.

1998

33. AZ 1904-ES SZERB—BOLGÁR SZERZŐDÉSEK. Fordította és sajtó alá rendezte: Horváth Krisztián.
34. A BAYEUX-I FALISZÖNYEG. Sajtó alá rend. és az előszót írta: Jójárt Júlia, Varga Vanda Éva.
35. SZULTÁNI FERMÁN A BOLGÁR EXARCHÁTUS MEGALAPÍTÁSÁRÓL. (1870. február 28.) Fordította és sajtó alá rend.: Horváth Krisztián.
36. A FIATAL NAPÓLEON ÍRÁSAI KORZIKÁRÓL. Fordította és a bevezetést írta: Jókai Rita.
37. ESZTERGOM 1595-ÖS VISSZAVÉTELE A NAPI JELENTÉSEK TÜKRÉBEN. Sajtó alá rendezte: Bagi Zoltán Péter. Fordította: Szász Géza.